

SYRJINTÄÄN LIITTYVIÄ KÄSITTEITÄ

Diat perustuvat Mannerheimin Lastensuojeluliiton materiaaleihin 501. Stereotypiat ja ennakkoluulot.
<https://www.mll.fi/tehtavat/stereotypiat-ja-ennakkoluulot-rasismi-ja-vihapuhe/>

ENNAKKOLUULO

Ennakkoluuloksi kutsutaan käsitystä, joka on **luotu ennen ihmiseen tai asiaan tutustumista**. Ennakkoluulot juontavat usein tietämättömyydestä: kun emme tunne asian todellista laitaa, joudumme arvaamaan, olettamaan ja yleistämään.

On tutkittu tosiasia, että **ihmiset ajautuvat mielellään jollain tavalla itsensä kaltaisten tai näköisten ihmisten seuraan, joten omien ennakkoluulojen haastaminen saattaa aluksi tuntua vaikealta**. Usein ennakkoluulot kohdistuvat kokonaiseen ihmisryhmään, kuten kansallisuuteen, vähemmistöön, etniseen tai uskonnolliseen ryhmään.

Ennakkoluulot voivat olla este tutustumiselle, toisen kunnioittamiselle tai keskinäiselle luottamukselle. **Pahimmassa tapauksessa ennakkoluulot johtavat syrjintään ja rasismiin.**

STEREOTYPIA

Stereotypialla tarkoitetaan **yleistävää ja typistettyä mielipidettä ryhmästä tai yksilöstä tietyn ryhmän jäsenenä**. Laajoja, koko ihmisryhmää koskevia **yleistyksiä saatetaan tehdä muutaman esimerkin pohjalta** ja esimerkiksi yhden ihmisen toiminnan perusteella. Olipa stereotypia myönteinen tai kielteinen, henkilö nähdään yksipuolisesti, minkä takia häntä ei kohdella yhdenvertaisesti.

Stereotypiat **muodostuvat usein mm. median tai kirjallisuuden esittämän kuvaston ja sanaston kautta**. Lähipiirin omaksumat stereotypiat siirtyvät usein eteenpäin lapsille. Stereotyyppisen ajattelun kyseenalaistaminen on tärkeää, sillä se **voi altistaa kiusaamiselle, rasismille ja vihapuheelle**.

VIHAPUHE

Vihapuheella tarkoitetaan **kaikkia ilmaisun muotoja, jotka levittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeuttavat suvaitsemattomuuteen perustuvaa vihaa.**

Vihapuhe **pyrkii antamaan alentavan kuvan kohteestaan ja uhkaa kohteensa ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia.** Vihapuheella pyritään hiljentämään vähemmistöjä ja ryhmiä, joilla on vähemmän yhteiskunnallista valtaa.

RASISMI

Rasismia on **ihmisten tai ihmisryhmien asettaminen muita alempiarvoisempaan asemaan esim. etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella.**

Rasistisen käytöksen ja vihapuheen taustalla on tiedon puutetta ja pelkoa, stereotyyppistä ajattelua, ennakkoluuloja ja välinpitämättömyyttä.

Arjessa rasismi ilmenee loukkaavina tekoina: poissulkemisena, vihjailuna, nimittelynä, rasistisena vitsailuna, nöyryyttävänä suhtautumisena, halveksuntaa osoittavina ilmeinä, eleinä tai jopa väkivaltana. Rasistinen kohtelu voi myös estää esim. työpaikan tai vuokra-asunnon saamisen.